

Сухіашвілі Д.*

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ВІДНОСИН ГРУЗІЇ ТА ЄС

Трансформація політичного режиму в Грузії суттєво вплинула на теорію демократичного транзиту, поставивши перед науковою спільнотою завдання виявлення загального й особливого в політичних змінах у цій країні. Необхідність дослідження відносин між Європейським Союзом (ЄС) та Грузією стала особливо нагальною після «Револуції троянд», яку часто називають найбільш значною подією з часів падіння комуністичного режиму.

Грузія зазнала глибоких змін за останні 5-6 років, спрямованих на створення життєздатної демократії, заснованої на повазі прав людини, верховенства закону і ринкової економіки. Прогрес у цьому напрямку є видимим і відчутним. У досить короткий термін Грузія була перетворена з майже недієздатної держави у дуже успішну країну, що розвивається згідно ефективним державним інститутам і одним з найбільш швидко зростаючих економік в регіоні. Крім того, Грузія отримала реальні перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції, те, що було практично неможливо ще кілька років тому.

Необхідно відзначити, що дана проблематика, в цілому, залишається недостатньо розробленою у вітчизняній і зарубіжній політичній науці. Однак деякі праці вже з'явилися в науковій печаті. Це роботи Капанадзе С., Апраїдзе Д., але вони дуже схематично відображають дану проблему.

Зовнішньополітичні відносини Грузії і ЄС, будуються на основі Угоди про партнерство та співробітництво (УПС) між Грузією, з одного боку, Європейськими співтовариствами і їх державами-членами – з іншого боку, підписаної 22 квітня 1996 р. в м. Люксембург (Люксембург). Угода набула чинності 1 липня 1999 р. після проходження її ратифікації в Парламенті Грузії, Європейському Парламенті та національних парламентах держав-членів ЄС. УПС була затверджена строком на 10 років з подальшим щорічним автоматичним продовженням, якщо жодна із сторін не заявить про його денонсацію. УПС – рамкова угода, що заклала міцний фундамент для розвитку діалогу сторін з політичних, економічних, культурних питань на початку XXI сторіччя. Вона заклала підґрунтя для подальшого розвитку та поглиблення двосторонніх відносин [1].

У 2003-2004 р. Комісія висунула пропозицію про проведення нового зовнішньополітичного курсу ЄС - Європейської політики сусідства рамкової політики, яка охоплює його східних і південних сусідів. Цю пропозицію було продиктовано зацікавленістю ЄС мати оточення зі стабільних, процвітаючих сусідів. ЄС розглядає сприяння політичному і економічному розвитку своїх сусідів як найкращу гарантію миру, безпеки і довгострокового добробуту.

Європейська Політика Сусідства (ЄПС) являє собою новий підхід Європейського Союзу до сусідніх країн з метою зміцнення відносин між ЄС і країнами-сусідами ЄС та співпраці щодо створення зони безпеки і добробуту, «кільця дружніх країн» на кордонах Європейського Союзу. ЄПС також покликана надати країнам-сусідам ЄС можливість тіснішої співпраці з ЄС у галузі політики, безпеки, економіки та культури.

* аспірант Донецького національного університету
Науковий керівник: проф. Крапівін О.В.

Грузія приєдналася до ЄПС в 2004 р. за власною ініціативою, поряд з Вірменією і Азербайджаном. ЄПС дало можливість адаптації законодавства Грузії до стандартів ЄС. В основному ЄПС знайшла своє відображення у підтримці ЄС реформ в Грузії щодо встановлення верховенства закону, а також стала основою для створення сприятливого клімату для інвестицій та бізнесу [2].

У травні 2004 р. уряд Грузії схвалив ідею про Національну програму гармонізації грузинського законодавства із законодавством ЄС. На підставі секторальних програм, складених окремими відомствами, була сформована загальнонаціональна програма на 2004-2006 рр. Після того, як в червні 2004 р. Рада Міністрів ЄС включила Грузію в Європейську політику сусідства, в країні почалося формування інституційної основи для активізації стосунків з ЄС. В кінці 2004 р. було утворено спеціальне міністерство європейської та євроатлантичної інтеграції, а в рамках решти міністерств – відповідні департаменти. В парламенті Грузії був створений спеціалізований комітет з європейської та євроатлантичної інтеграції. Завдання новоствореного міністерства – координація діяльності грузинського уряду у сфері інтеграції на європейському і євроатлантичному напрямках і нагляд за нею. Зокрема, воно контролює хід реалізації УПС, процес гармонізації місцевого законодавства з європейськими нормативами і діяльність з включення в Європейську політику сусідства. При міністерстві створена консультативна експертна рада з представників неурядових організацій.

Важливим кроком між сторонами стала програма «Східного партнерства» з ініціативою Польщі та Швеції. Для початку, треба відмітити, що «Східне партнерство» - це документ, що визначає рамки для «більш амбітного партнерства» між ЄС та Грузією, Вірменією, Азербайджаном, Молдовою, Україною та Білоруссю. Пріоритетне місце в цій програмі належить економічним питанням та проблемам енергетичної безпеки; а також допомозі, спрямованій на підтримку внутрішнього демократичного розвитку країн-учасниць [3].

З часу приєднання до ЄС двох чорноморських країн, Румунії та Болгарії у 2007 році, Євросоюз отримав стратегічну географічну присутність в регіоні та можливість виступити впливовим регіональним гравцем, так як це має місце у Середземномор'ї та в Балтійському регіоні.

Спробою створити єдині рамки для багатьох напрямків діяльності ЄС в Чорноморському регіоні є «Чорноморська синергія», програмний документ, випущений у 2007 році. Цей документ є декларативним та не дає чіткого пояснення політичної позиції ЄС з проблемних питань Чорноморського регіону. У цьому проекті активно бере участь і Грузія [4].

В липні 2010 р. Верховний представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки Кетрін Ештон прибула до Грузії, після чого стартували офіційні переговори щодо Угоди між Грузією і Євросоюзом про асоціацію. А у жовтні 2010 року ЄС і Грузія підписали угоду згідно з яким Євросоюз виділить Грузії 30 мільйонів євро протягом 2011-2013 років на підтримку державних інститутів, що здійснюють реформи.

Останні роки Грузія продовжує проводити прозахідну зовнішню політику, спрямовану на більш тісні контакти з ЄС в дусі тих документів та домовленості, які вже є і працюють.

Література

1. The partnership and Cooperation Agreement-Режим доступу://http://mfagov.itdc.ge/files/459_9684_628304_44.pdf (анг.мовою)
2. Європейська політика сусідства (груз.мовою)// Режим доступу: http://www.mfa.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=461

3. Східне партнерство (груз.мовою)//Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/georgia/eu_georgia/political_relations/political
4. Чорноморська синергія (груз.мовою)//Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/georgia/eu_georgia/political_relations/political_framework/black_sea_synergy/index_k a.htm